

HANS URS VON BALTHASAR

Samo za ubogega je oznanilo veselo

Stara in Nova zaveza sta polni blagrovanj ubogih, svaril in groženj do bogatih. Ubogi nimajo svoje lastnine, imajo pa svoboden prostor, da veselo sprejmejo Boga in njegovo oznanilo. Marija si je izvolila »boljši del«, ker izprazni vso svojo dušo, da bi jo pustila prosto za »edino potrebno«, za Božjo besedo in njegov prihod. Marta pa si nasprotno dela veliko opravka, ker je samo v sebi *bo-gata* z načrti, kako hoče sprejeti in pogostiti Gospoda. Bogatemu Božja beseda vedno hodi narobe, ker zahteva celoten prostor, ki pa je zaseden z lastno posestjo. Zato oznanilo zanj ni veselo, ampak mučno, morda naravnost sodba. Prva Marija povzema glavno trditev Stare zaveze, ko poje: »Mogočne vrže s prestola in poviša uboge. Lačne napolni z dobrinami in bogate odpušča prazne.« Že Ana, Samuelova mati, je tako pela: »Slabotnega potegne iz prahu, ubožca dvigne iz blata« (1 Sam 2,8; ponovitev v Ps 113,7) in Judita enako: »Ti si Bog bednih, pribežališče zatiranih, varstvo zapuščenih, rešitelj obupanih« (Jdt 9,11). Ubogi ali ponižani (ista beseda: *anawim*) so zaradi svojega uboštva in nemoči zaničevani in zatirani. Zanje Bog po ustih prerokov zahteva pravičnost, in sicer telesno in duhovno (Am 2,6; Iz 3,15; 10,2 itn.). Ta jim bo dodeljena šele v Kristusu, ki začenja svoje oznanilo z blagrovanjem ubogih v duhu. Ti so povsem izpraznjeni (*katharoi*, »čisti«) in ne morejo sami doseči pravice, zato »žalujejo«, »so lačni in žejni pravičnosti« in so zaradi Kristusa oz. Božjega kraljestva »zaničevani, preganjani in obrekovani« (Mt 5,3–12). Njim, ki ne morejo

Hans Urs von Balthasar, Nur für den Armen ist die Botschaft eine frohe, v: Wer ist ein Christ?, Johannes Verlag Einsiedeln, Freiburg³1993, 76–80. Avtor se za naslov tega poglavja zahvaljuje prof. P. D. Barthélemyju OP, ki je temeljito premišljeval o povezavi uboštva in evangelija. – Z dovoljenjem založbe prevedel Anton Štrukelj.

pričakovati ničesar drugega, veljajo vse Božje obljube. V prilikah imajo čas, da sprejmejo povabilo, medtem ko so bogati povsem zaposleni s svojimi skrbmi. In ker nimajo ničesar, se počutijo kot nič in pred Bogom kot večni dolžniki in morejo s cestninarjem stati zadaj v templju, se priznavati za grešne in gredo opravičeni domov. Ti ubogi so pred Bogom večno nedoletni, medtem ko so »odrasli« in tisti, ki že vse vedo, bogati, farizeji in pismouki. Božja obljuba pa meri na to, da »tisti dan odpravim predrzne bahače iz tvoje srede in pustim samo ponižno in skromno ljudstvo, ostanek Izraelov, ki bo iskal zavetje v Gospodovem imenu« (Sof 3,11–13). Normalno zaničevani, prezirani ubožci, ki jih ljudje obidejo kot ničle, ki nič ne pomenijo, so v Kristusovem oznanilu isti kakor »mali« ali »otroci« ali »nizki« ali »poslednji«. To so tisti, ki v svetu nič ne pomenijo, o njih ni kaj poročati in s katerimi ne računajo, kakor tisti krščanski Korinčani, katerim Pavel pove v obraz: »Med vami ni veliko modrih po mesu, ne veliko mogočnih, ne veliko imenitnih«, marveč: »kar je nespametnega na svetu, ... kar je na svetu preprostega in zaničevanega, to, kar ni nič, si je Bog izvolil, da uniči to, kar je« (1 Kor 1,26–28).

Ni treba posebej dokazovati, kako zelo Kristus s tem uboštvom misli stvarno, dobesedno uboštvu, v katero vnaprej in kot prvi pogoj postavi svoje učence in katerim on sam daje zgled vse življenje. In samo če naprej in predvsem obstaja to, je mogoče upati, da se bogati – gmotnih in duhovnih dobrin – naučijo razumevati, kaj je uboštvu »v duhu«. Saj je vendar mogoče, da je imel cestninar več dobrin kakor farizej. Toda če ne začnemo pri gmotnem uboštvu, vse ostaja vzvišeno šumljanje, in se prav nič ne zgodi. Tedaj bi si mogel tisti farizej, ki »daje desetino od vsega, kar ima« (Lk 18,12), tisti cestninar, ki »da ubogim polovico svojega premoženja« (Lk 19,8), domišljati, da je s tem že ubog v duhu. Kako drugače uboga vdova, ki svoje najpotrebnejše odda za še bolj uboge in s tem postane enaka tabula rasa kakor izvoljeni učenci.

Enako otipljivost kakor popolno uboštvu ima v Stari in v začetku Nove zaveze telesna nerodovitnost: nezmožnost, spočeti otroka, ga nositi in roditi. Takšna žena je globoko ponižana, je hkrati

zaničevana in pomilovana. Ne uresniči niti tega, kar premore žival, človeško ni popolna, razočara svojega moža, svojo družino. Čisto blizu te svetopisemske nerodovitnosti, ki je redno predpostavka za Božjo obljubo in delovanje – pri Izaku, pri Jakobu, pri Samsonu, pri Samuelu, pri Janezu Krstniku – je bednost in prezirljivost devištva zaradi Boga. Bog, zvest svoji obljubi in delovanju, namreč noče drugače prinesiti izpolnitve. Zato se Marija označuje kot humilis ancilla, »nizka in prezirana dekla«, na katero se je Bog ozrl z višave (Lk 1,48). Milost rodovitnosti za Boga je naravnost paradokсна, kakor v »Knjigi tolažbe« Sionska hči zakliče ob pogledu na svoje sinove: »Kdo mi je le te rodil, ko sem bila brez otrok in nerodovitna, pregnana in zavržena? Kdo jih je vzgojil? Saj sem preostala kot osamljena. Od kod so pa tile?« (Iz 49,21). Namesto začudenja pa naj zavriska: »Raduj se, nerodovitna, ki nisi rodila; vzklikaj in vriskaj, ki nisi imela porodnih bolečin! Zakaj več otrok bo imela osamljena kakor poročena, govori Gospod« (Iz 54,1; Pavel ponovi: Gal 4,27).

Z vsem tem smo v osrčju razodetja, ki ravno samo za ubogega postane veselo oznanilo in samo v nerodovitnem rodovitno, tako kakor samo v pokorščini vere, ki se pusti voditi Besedi onkraj vsega razpolaganja s seboj, in more postati »zaklad« v Bogu, »dragoce-ni biser«, čudovita »posest« (Iz 57,13; Mt 5,4; 19,29 itn.). Samo tako človekova sprejemajoča zemlja »ustreza« božjemu Sejalcu. Z bežnim, pozabljivim poslušanjem besede ne rodi sadu, ki hitro požene in kmalu ovne, ampak vztraja v *habitualnem dejanju vere*, ki ga v cerkvenem izročilu imenujemo *dejanje kontemplacije*. To je naravnost neprekinjeno odprte duše, ki traja v poslušanju besede. Tako mati Marija, ki »je vse te besede ohranila in premišljevala (meditirala) v svojem srcu«, »vse te besede zvesto ohranila v svojem srcu« (Lk 2,19.51). Tako Marija iz Betanije, ki vztraja v čistem, kontemplativnem sprejemanju besede in stori »edino potrebno«.